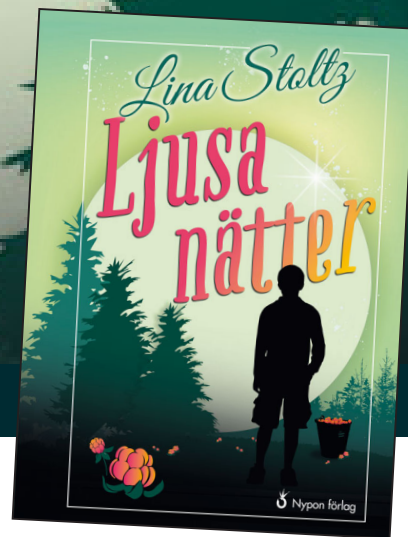

Ljusa nätter

Lärarmaterial

Vad handlar boken om?

Sam, hans mamma och hans lillasystrar Nour och Asma har flyttat till Sverige från Syrien. De bor i norra Sverige, där solen nästan aldrig går ner på sommaren. Sam träffar kompisar och får åka baktill på deras mopeder. Han drömmer om att få en egen moped, men hans mamma har inte råd att köpa en till honom. Hur ska Sam få ihop tillräckligt mycket pengar för att kunna köpa en moped?

Lgr 11 Centralt innehåll som tränas

- Lässtrategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syften, avsändare och sammanhang. (SV åk 7–9)
- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg. (SV åk 7–9)
- Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Skönlitteratur som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor. Lyrik, dramatik, sagor och myter. (SV åk 7–9)

Eleverna tränar följande förmågor

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

Lgrs 11 Centralt innehåll som tränas

- Lässtrategier för att avkoda och förstå olika texter. Sökläsning och läsning mellan raderna. (SV åk 7–9)
- Berättande texters budskap och uppbyggnad med miljö- och personbeskrivningar samt dialoger. (SV åk 7–9)

Eleverna tränar följande förmågor

- Läsa, förstå och reflektera över olika texter.
- Tala och samtala i olika sammanhang.

Innan ni läser

Boken heter *Ljusa nätter*. Vad betyder det? Diskutera med eleverna vad boken kan handla om.

Förklara

När man kommer till ett nytt land är det mycket som man inte känner till. Be eleverna förklara de här sakerna, som förekommer i boken, för någon som kommer från ett annat land.

midnattssol

älv

abborre

mygg

mygghatt

palt

hjortron

myr

allemansrätt

älg

Prata också om svensk mat. Vad är typisk svensk mat? I boken nämns palt och köttbullar.

Svårigheter i ett nytt land

Det är inte lätt att komma till ett annat land och bosätta sig där. Eleverna ska hitta ställen i boken som tar upp olika svårigheter.

Förslag:

- s. 7 midnattssolen, det är svårt att sova
- s. 13 det är svårt att gå i skolan när man inte kan språket
- s. 20 man har inte så mycket pengar eftersom det är svårt att få jobb utan att kunna språket
- s. 24 och 27 maten är annorlunda
- s. 43 saker som är annorlunda, t.ex. att Avas föräldrar inte frågar Sams mamma om de får hjälpa henne med mörka gardiner

Döp kapitlen

I den här boken är kapitlen numrerade. De har inga namn. Dela in eleverna i par. De ska ge kapitlen namn. Eftersom det finns 18 kapitel i boken kan det vara lämpligt att ge varje par sex kapitel. Jämför sedan elevernas kapitelnamn i klassen.

Syrien

Vad vet eleverna om Syrien? Varför flyr så många människor därifrån? På Globalis finns information om landet: <https://www.globalis.se/Laender/Syrien>

Facit

Läsförståelse

Kapitel 1

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Vad är midnattssol?
Det är när det är lika ljus på natten som på dagen.
2. Vad gör Sam och hans kompis Farid?
De fiskar abborrar i älven.
3. Vad är det som är jobbigt?
Det finns många myggor som sticks så att det gör ont och börjar klia.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

4. Hur gamla är Sam och Farid, tror du? Varför tror du det?
Eget svar, men de är minst 15 år eftersom deras kompisar har mopeder och de själva också vill ha det.

Fråga bortom raderna

 (Fundera och ge ett eget svar.)

5. "Jag har inte tur, jag är bara bättre än du på att fiska," säger Farid. Är det så, tror du? Motivera ditt svar.
Eget svar.

Kapitel 2

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

6. När Sam kommer hem är hans mamma vaken. Varför är hon det?
Hon kan inte sova för det är så ljus. Hon är van vid att det är mörkt på natten.
7. Varför får mamman ingen medicin mot sin sömnlöshet?
Doktorn säger att hon inte är sjuk.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

8. Varför tror Sam att hans mamma är vaken när han kommer hem?
Han tror att hon är orolig för honom eftersom hon tänker att det kan vara farligt att vara ute sent på kvällen.

Fråga bortom raderna

 (Fundera och ge ett eget svar.)

9. Varför tror du att doktorn säger till Sams mamma att hon ska gå ut och gå för att sova bättre?
Eget svar.

Kapitel 3

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

10. Vad är det för väder när Sam stiger upp?
Himlen är grå, nästan svart. Det är ingen sol.
11. Varför säger mamman att de ska stanna inne?
Hon säger att det blir åska och att man kan få blixten i huvudet.
12. Varför tänker Sam på kriget i Syren när det åskar?
När bomberna smällde sa de vuxna att det var åska för att barnen inte skulle bli rädda.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

13. Sam är rädd för åskan, men det är inte hans lillasyster Asma. Varför tror du att det är så?
Eget svar, men Asma har nog inget minne av kriget eller också minns hon att det åskade i Syren (fast det egentligen var bomber).

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

14. Är du rädd för åska? Berätta.
Eget svar.

Kapitel 4

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

15. Vad gör Sam och Asma?
Sam ritar olika saker som Asma färglägger.
16. På vilket sätt är det svårt i skolan, tycker Sam?
Det är svårt med det nya språket och det är många elever i klassen. Ibland hinner läraren inte hjälpa alla.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

17. Bild är Sams bästa ämne i skolan. Vilket är ditt bästa ämne? Varför är det ditt bästa ämne?
Eget svar.

Kapitel 5

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

18. Vad gör Sam på kvällen när det har slutat regna?
Han träffar sina kompisar. De spelar fotboll och kör moped.
19. Hur mycket kostar en moped?
En moped kostar kanske femtusen kronor.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

20. Hur vet vi att Sam bor i en liten by?
Det är nästan ingen trafik sent på kvällen.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

21. Det är en sak med vädret som skiljer sig från vädret i Syrien. Vad är det?
Eget svar, men solen skiner och det är ändå lite kallt.

Kapitel 6**Frågor på raden** (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

22. Det är två saker som gör att Sams mamma inte kan sova. Vilka saker?
Det är ljust och fåglarna sjunger hela nätterna.
23. Varför tycker Sam synd om sin mamma?
Hon måste gå till sin skola och sin praktik fastän hon inte har sovit på natten.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

24. Sam ber sin mamma om lov att göra en sak. Vad?
Han ber sin mamma om lov att få köpa en moped om han själv ordnar pengar.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

25. Hur tror du att Sam ska göra för att få ihop pengar till en moped?
Eget svar.

Kapitel 7**Frågor på raden** (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

26. Sams familj är bjuden på middag. Varför måste Sam följa med?
Hans mamma pratar inte så bra svenska och hon behöver hans hjälp.
27. Vem är bäst på svenska i familjen?
Sams lillasyster Nour är bäst på svenska i familjen.
28. Det är två saker med middagen som oroar Sam. Vilka saker?
Han känner inte Avas familj och han kanske inte gillar maten.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge egna svar.)

29. "Tänk om det är äcklig mat, säger Sam. Då äter vi ändå, säger mamma." Håller du med Sams mamma? Varför? Varför inte?
Eget svar.
30. Palt är en maträtt som är speciell för norra Sverige. Finns det någon maträtt som är speciell för din del av Sverige? Berätta.
Eget svar.

Kapitel 8

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

31. Hur vet vi att Sams mamma är blyg?
Hon låter Sam och Nour gå före henne in till Avas familj.
32. Varför tar mamma och Sam bara lite mat?
De vill först smaka om det är gott.
33. Varför skäms Sam?
Han skäms för att Asma säger att han inte tycker om maten. Det är oartigt att klaga på maten.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

34. Det är oartigt att klaga på maten. Avas mamma säger något till Sam som visar att hon är artig. Vad säger hon?
Hon säger att han inte måste äta upp om han inte gillar maten.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

35. "Det smakar bra," säger Sam två gånger. Tror du att han menar det? Varför? Varför inte?
Eget svar.

Kapitel 9

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

36. Avas mamma tipsar Sams mamma om något som kan hjälpa henne att sova. Vad är det?
Hon tipsar om speciella gardiner. De ska vara mörka och tjocka.
37. Vad är "skogens guld"?
Det är hjortron.
38. Varför kallas bären så?
De är svåra att hitta, väldigt goda och dyra att köpa.
39. Nu vet Sam hur han ska göra för att tjäna pengar. Vad ska han göra?
Han ska plocka hjortron och sälja.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

40. Vid ett tillfälle skrattar alla. Varför gör de det?
Sams mamma ber om ursäkt för att hon talar dålig svenska. Då säger Avas pappa att han inte kan ett ord arabiska.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

41. Sam frågar vems bären är. Avas mamma svarar att de är ingens, eller allas. Vem som helst får plocka dem. Det finns ett speciellt ord för det. Vad heter det?
Allemansrätt.

Kapitel 10

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

42. Varför vill Farid inte följa med Sam till skogen?
Han tycker att det finns för många myggor i skogen.
43. Varför vill Sam inte gå ensam i skogen?
Han är rädd att gå vilse.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

44. Varför suckar Sam?
Han behöver veta hur mycket bär man måste plocka för att få råd med en moped och han vet inte vem han ska fråga. Han skulle kunna fråga sina lärare, men han vet inte var de bor.

Kapitel 11

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

45. Vem är hemma hos Sam när han kommer hem?
Ava och hennes mamma och pappa är där.
46. Vad har de med sig?
De har med sig svart tyg till gardiner i mammans sovrums.
47. Varför är det bra att Sam kan prata arabiska med sin syster Nour?
Ava förstår inte arabiska så Sam kan säga något som han inte vill att hon ska höra.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

48. Sam säger att Avas föräldrar borde ha väntat tills mamma är hemma. De borde först ha frågat om hon vill ha hjälp. Håller du med?
Eget svar.

Kapitel 12

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

49. Sam passar på att fråga Avas föräldrar om bären. Han förstår att det blir tufft. Hur då?
Han måste jobba hårt hela sommaren.
50. Sams mamma blir glad och skrattar. Varför?
Det är mörkt i sovrums.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge egna svar.)

51. Vad bjuder barnen Avas föräldrar på? På vilket sätt skiljer det sig från Sverige och svenska vanor?
I Sverige brukar man oftast bjuda på kaffe.
52. Skulle du vara beredd på att jobba hårt hela sommaren för att skaffa dig något du verkligen vill ha? Berätta.

Kapitel 13

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

53. Varför tycker Sams mamma att svenskar är konstiga?
De hjälper utan att fråga först.
54. Mamma är orolig för två saker när Sam ska vara ensam i skogen och plocka bär. Vilka saker?
Det finns vilda djur i skogen och Sam kan gå vilse.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

55. Är du rädd för vilda djur när du är i skogen? Varför? Varför inte?
Eget svar.

Kapitel 14

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

56. Det ringer på dörren. Vem är det?
Det är Avas pappa.
57. Vad vill han?
Nu är hjortronen mogna och han ska visa Sam var de finns.
58. Vad är det för en konstig grön hatt Avas pappa har med sig till Sam?
Det är en mygghatt för att skydda ansiktet mot myggor.
59. Hjortronen växer på myren. Hurdan är den?
Den är blöt med mjuk mark så att man sjunker ned.
60. Hur mycket får man för en hink med bär?
Man får femhundra kronor.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

61. Man kan säga att Avas pappa är generös. På vilket sätt?
Han plockar en halv hink med bär och ger dem till Sam.

Kapitel 15

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

62. Är det svårt att sälja bären?
Nej, en kvinna köper alla Sams bär.
63. Varför blir Sams mamma orolig?
Han kommer hem utan bär och hon tror att det har gått dåligt för honom.

Kapitel 16

Fråga på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

64. Varför sjunger Sam i skogen?

Han sjunger för att skrämman bort vilda djur, t.ex. en björn eller en älg.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

65. Har du träffat på något vilt djur i skogen någon gång? Berätta.

Kapitel 17

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

66. Sam plockar inte bara hjortron. Vad plockar han mer?

Han plockar blåbär.

67. Farid kommer med en god nyhet. Vad säger han?

Han vet en kille som vill sälja sin moped.

68. Varför följer Farid med Sam till skogen nästa dag?

Han vill hjälpa sin vän och så hoppas han att han ska få köra mopeden ibland.

Kapitel 18

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

69. Vad måste man ha för att få lov att köra moped?

Man måste ha körkort.

70. Vad tycker du om boken *Ljusa nätter*? Motivera ditt svar.

Lucktext

Han tar på sig **hjälm**en och sätter sig på mopeden. **Motorn** brummar när han vrider på **nyckeln**.

Han kör **sakta** i väg.

Det är **sent** på kvällen, men solen **skiner**. Han kör genom **byn** med sin nya, **ljusblå** moped.